

EBA/GL/2016/06

13/12/2016

Wytyczne

dotyczące polityki i praktyk w zakresie
wynagrodzeń w odniesieniu do
sprzedaży i dystrybucji detalicznych
produktów i usług bankowych

1. Zgodność i obowiązki sprawozdawcze

Status niniejszych wytycznych

1. Niniejszy dokument zawiera wytyczne wydane zgodnie z art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010¹. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 właściwe organy i instytucje finansowe dokładają wszelkich starań, aby zastosować się do tych wytycznych i zaleceń.
2. Wytyczne przedstawiają stanowisko EUNB w sprawie odpowiednich praktyk nadzoru w ramach Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego lub tego, jak należy stosować prawo europejskie w konkretnym obszarze. Właściwe organy określone w art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, do których wytyczne mają zastosowanie, powinny stosować się do wytycznych poprzez wprowadzenie ich odpowiednio do swoich praktyk (np. poprzez dostosowanie swoich ram prawnych lub procesów nadzorczych), również jeżeli wytyczne są skierowane przede wszystkim do instytucji.

Wymogi dotyczące sprawozdawczości

3. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 właściwe organy muszą poinformować EUNB, czy stosują się lub czy zamierzą zastosować się do niniejszych wytycznych lub danego zalecenia lub podają powody niestosowania się do dnia 13/02/2017. W przypadku braku informacji w tym terminie właściwe organy zostaną uznane przez EUNB za niestosujące się do niniejszych wytycznych. Informacje należy przekazać poprzez wysłanie formularza dostępnego na stronie internetowej EUNB na compliance@eba.europa.eu z dopiskiem „EBA/GL/2016/06”. Informacje przekazują osoby upoważnione do informowania o niestosowaniu się do wytycznych w imieniu właściwych organów. Wszelkie zmiany dotyczące stosowania się do wytycznych także należy zgłaszać do EUNB.
4. Zgodnie z art. 16 ust. 3 przekazywane informacje publikuje się na stronie internetowej EUNB.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), zmiany decyzji nr 716/2009/WE oraz uchylenia decyzji Komisji 2009/78/WE (Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 12).

2. Przedmiot, zakres stosowania i definicje

Przedmiot i zakres stosowania

5. Niniejsze wytyczne określają wymagania dotyczące opracowywania i wdrażania polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń w odniesieniu do oferowania lub dystrybucji produktów i usług bankowych na rzecz konsumentów przez instytucje zdefiniowane w pkt 17; celem niniejszych wytycznych jest ochrona konsumentów przed niepożądanymi, negatywnymi skutkami zasad wynagradzania pracowników sprzedaży.
6. Niniejsze wytyczne przedstawiają szczegółowe informacje na temat tego, w jaki sposób instytucje finansowe powinny wdrażać konkretne przepisy określone w obowiązujących dyrektywach UE, takie jak (i) art. 74 ust. 3 i art. 75 ust. 2 dyrektywy 2013/36/UE², na których mocy przyznaje się EUNB mandat uprawniający do opracowywania wytycznych w zakresie zasad zarządzania stosowanych przez instytucje kredytowe, w tym polityk i praktyk dotyczących wynagrodzeń, (ii) art. 7 ust. 2 dyrektywy 2014/17/UE³, na którego podstawie państwa członkowskie zostają zobowiązane do zapewnienia, aby sposób, w jaki kredytodawcy i pośrednicy kredytowi wynagradzają swoich pracowników, nie utrudniał im postępowania w sposób uczciwy, bezstronny, przejrzysty i profesjonalny, z uwzględnieniem praw i interesów konsumentów, oraz (iii) art. 11 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/2366⁴ i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2009/110/WE⁵, na których podstawie instytucje płatnicze i instytucje pieniądza elektronicznego zostają zobowiązane odpowiednio do posiadania solidnych zasad zarządzania w zakresie, w jakim odnoszą się one do polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń.
7. Niniejsze wytyczne nie obejmują wynagrodzeń wypłacanych przez instytucje pośrednikom kredytowym (często nazywanych także „prowizjami”) oraz nie naruszają zasad

² Dyrektywa 2013/36/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz.U. L 60 z 28.2.2014, s. 34).

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. L 337 z 23.12.2015, s. 35).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniająca dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylająca dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. L 267 z 10.10.2009, s. 7).

wynagradzania określonych w dyrektywie 2014/17/UE⁶, w szczególności w art. 7 ust. 2, który wprowadza wymóg, by przy wynagradzaniu pośredników kredytowych kredytodawcy postępowali w taki sposób, który nie utrudnia kredytodawcy, pośrednikowi kredytowemu lub wyznaczonemu przedstawicielowi postępowania w sposób uczciwy, bezstronny, przejrzysty i profesjonalny, z uwzględnieniem praw i interesów konsumentów.

8. Właściwe produkty i usługi bankowe oznaczają produkty i usługi bankowe, które podlegają zakresowi aktów prawodawczych, na mocy których instytucje są upoważnione do wykonywania czynności określonych w pkt 17 lub posiadają odnośne zezwolenie.
9. Niniejsze wytyczne nie wpływają również na stosowanie bardziej restrykcyjnych wymogów przewidzianych w obowiązującym prawodawstwie sektorowym, w szczególności w art. 7 ust. 4 dyrektywy 2014/17/UE w odniesieniu do świadczenia usług doradczych w zakresie umów o kredyt, zdefiniowanych w art. 4 pkt 21 wspomnianej dyrektywy.
10. Właściwe organy mogą rozważyć stosowanie niniejszych wytycznych również w odniesieniu do podmiotów innych niż instytucje zdefiniowane w pkt 17, w szczególności do:
 - a. pośredników niebędących pośrednikami kredytowymi w rozumieniu art. 4 pkt 5 dyrektywy 2014/17/UE;
 - b. „wyznaczonych przedstawicieli” w rozumieniu art. 4 pkt 8 dyrektywy 2014/17/UE.
11. Właściwe organy mogą rozważyć stosowanie niniejszych wytycznych w odniesieniu do osób niebędących konsumentami, zdefiniowanych w pkt 17, takich jak mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP).
12. Ponadto właściwe organy mogą objąć wymaganiami w zakresie wynagrodzeń, określonymi w niniejszych wytycznych, także wynagrodzenia (nazywane również „prowizjami”) wypłacane przez instytucje finansowe pośrednikom kredytowym.
13. W przypadku gdy niniejsze wytyczne odnoszą się do wyniku (rezultatu), rozumiane jest to jako wynik, który można osiągnąć za pomocą różnych środków. Właściwe organy mogą ocenić odpowiedniość środków stosowanych przez instytucję finansową, z uwzględnieniem jej modelu biznesowego, wielkości i złożoności.
14. Wdrożenie niniejszych wytycznych nie narusza nałożonego na instytucje kredytowe wymogu przestrzegania wytycznych EUNB dotyczących prawidłowej polityki wynagrodzeń zgodnie z art. 74 ust. 3 i art. 75 ust. 2 dyrektywy 2013/36/UE oraz ujawnień przewidzianych w art. 450 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz.U. L 60 z 28.2.2014, s. 34).

Adresaci

Adresaci niniejszych wytycznych

15. Wytyczne skierowane są do:

- a. właściwych organów zdefiniowanych w art. 4 pkt 2 ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 (organ EUNB). W przypadku tych kredytodawców i pośredników kredytowych, o których mowa w definicji „instytucji” w pkt 17, którzy nie są instytucjami kredytowymi, instytucjami płatniczymi ani instytucjami pieniądza elektronicznego w rozumieniu wspomnianej definicji, niniejsze wytyczne obowiązują w zakresie, w jakim organy te zostały wyznaczone jako właściwe organy, odpowiedzialne za zapewnienie stosowania i wykonania przepisów dyrektywy 2014/17/UE, do których niniejsze wytyczne się odnoszą; oraz
- b. instytucji finansowych zdefiniowanych w art. 4 pkt 1 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010.

Adresaci wymogów informacyjnych

16. Niezależnie od tego, czy organ EUNB jest adresatem na mocy pkt 15, w sytuacji gdy państwo członkowskie wyznaczyło więcej niż jeden organ zgodnie z art. 5 dyrektywy 2014/17/UE i jeden z nich nie jest organem EUNB, organ EUNB wyznaczony na mocy tego artykułu powinien, bez uszczerbku dla uzgodnień krajowych przyjętych na mocy art. 5 ust. 3 dyrektywy 2014/17/UE:

- a) niezwłocznie poinformować drugi wyznaczony organ o niniejszych wytycznych i dacie rozpoczęcia ich stosowania;
- b) zwrócić się do tego organu na piśmie o rozważenie stosowania niniejszych wytycznych;
- c) zwrócić się do tego organu na piśmie o poinformowanie EUNB lub organu EUNB w terminie dwóch miesięcy od powiadomienia określonego w lit. a), czy stosuje on lub zamierza stosować niniejsze wytyczne oraz
- d) w stosownych przypadkach niezwłocznie przekazać EUNB informacje otrzymane na mocy lit. c).

Definicje

17. O ile nie określono inaczej, definicje stosowane w aktach prawodawczych, o których mowa w niniejszym ustępie, mają w niniejszych wytycznych takie samo znaczenie. Ponadto do celów niniejszych wytycznych stosuje się następujące definicje:

Konsument	Osoba fizyczna, która działa w celach niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą lub zawodową.
Instytucje	<ul style="list-style-type: none">a) „Instytucje kredytowe” zgodnie z definicją w art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013⁷;b) „Kredytodawcy” zgodnie z definicją w art. 4 pkt 2 dyrektywy 2014/17/UE;c) „Pośrednicy kredytowi” zgodnie z definicją w art. 4 pkt 5 dyrektywy 2014/17/UE;d) „Instytucje płatnicze” zgodnie z definicją w art. 4 pkt 4 dyrektywy (UE) 2015/2366;e) „Instytucje pieniądza elektronicznego” zgodnie z definicją w art. 2 pkt 1 dyrektywy 2009/110/WE.
Produkty i/lub usługi bankowe	<ul style="list-style-type: none">a) „umowy o kredyt” zgodnie z definicją w art. 4 pkt 3 dyrektywy 2014/17/UE;b) „depozyty”⁸ zgodnie z definicją w art. 2 pkt 3 dyrektywy 2014/49/UE⁹;c) „rachunki płatnicze” zgodnie z definicją w art. 4 pkt 12 dyrektywy (UE) 2015/2366;d) „usługi płatnicze” zgodnie z definicją w art. 4 pkt 3 dyrektywy (UE) 2015/2366;e) „instrumenty płatnicze” zgodnie z definicją w art. 4 pkt 14 dyrektywy (UE) 2015/2366;

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 1).

⁸ Depozyty obejmują wszystkie formy depozytów. W dyrektywie 2014/65/UE (dyrektywa w sprawie rynków instrumentów finansowych, MiFID 2) rozszerzono, zgodnie z jej art. 1 ust. 4, pewne zasady organizacyjne i zasady prowadzenia działalności na podzbiór depozytów zwany lokatami strukturyzowanymi, które zdefiniowano w art. 4 ust. 1 pkt 43 MiFID 2. Zasady wynagradzania określone w MiFID 2, w tym przyszłe akty delegowane określające dalsze szczegóły w odniesieniu do art. 16 ust. 3 i art. 24 ust. 10 MiFID 2, będą stosowały się do lokat strukturyzowanych, a zatem niniejsze wytyczne nie będą miały zastosowania do tych lokat.

⁹ Dyrektywa 2014/49/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 149).

	<p>f) inne środki płatnicze, o których mowa w załączniku I pkt 5 do dyrektywy 2013/36/UE¹⁰;</p> <p>g) „pieniądz elektroniczny” zgodnie z definicją w art. 2 pkt 2 dyrektywy 2009/110/WE; oraz</p> <p>h) inne formy kredytu poza wymienionymi w lit. a) powyżej, o których mowa w załączniku I pkt 2 do dyrektywy 2013/36/UE, oraz w rozumieniu art. 1 ust. 5 lit. e) rozporządzenia (UE) nr 1093/2010.</p>
Organ zarządzający	Organ lub organy instytucji ¹¹ , powołane zgodnie z przepisami krajowymi, które to organy są uprawnione do określania strategii, celów i ogólnego kierunku działań instytucji, i które nadzorują i monitorują proces podejmowania decyzji przez kierownictwo, a w ich skład wchodzi osoby, które faktycznie kierują działalnością instytucji.
Osoby zaangażowane	Każda osoba fizyczna, która: <p>a) pracuje dla instytucji i oferuje produkty bankowe lub świadczy usługi bankowe bezpośrednio dla konsumentów; lub</p> <p>b) pracuje dla instytucji oraz bezpośrednio lub pośrednio zarządza osobą, o której mowa w lit. a).</p>
Wynagrodzenie	Wszelkie formy wynagrodzenia stałego i zmiennego, w tym płatności i świadczenia, pieniężne lub niepieniężne, przyznawane bezpośrednio osobom zaangażowanym przez instytucje lub w imieniu instytucji. Świadczenia niepieniężne mogą obejmować między innymi (ale nie są ograniczone do wymienionych) rozwój kariery, ubezpieczenie zdrowotne, zniżki lub udostępnienie służbowego samochodu lub telefonu komórkowego, uprzywilejowane korzystanie z funduszu reprezentacyjnego lub udziału w seminariach.

Outsourcing

18. W przypadku gdy działalność instytucji jest częściowo lub w całości zlecona osobom trzecim lub prowadzona przez inny podmiot w inny sposób, instytucje powinny zapewnić, aby działając tak, spełniały wymogi określone w wytycznych CEBS dotyczących outsourcingu¹². Dotyczy to w szczególności wytycznej 2 CEBS, która przewiduje, że „ostateczna

¹⁰ Dyrektywa 2013/36/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 338).

¹¹ W różnych państwach europejskich występują różne struktury organu zarządzającego. W niektórych krajach powszechna jest jednolita struktura organu zarządzającego – funkcję nadzorczą i zarządczą pełni tylko jedno ciało. W innych krajach powszechna jest dwoista struktura polegająca na powołaniu dwóch niezależnych ciał – jednego do pełnienia funkcji zarządczej, a drugiego do nadzorowania wykonywania funkcji zarządczej.

¹² [CEBS, Wytyczne dotyczące outsourcingu \(2006 r.\)](#).

odpowiedzialność za właściwe zarządzanie ryzykiem związanym z outsourcingiem lub zleconymi na zewnątrz działaniami należy do kadry kierowniczej wyższego szczebla instytucji zlecającej”.

3. Wdrożenie

Data rozpoczęcia stosowania

19. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie od dnia 13 stycznia 2018 r.

4. Wytyczne dotyczące polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń

1. Opracowanie

- 1.1. Instytucje powinny opracować i wdrożyć politykę i praktyki w zakresie wynagrodzeń z uwzględnieniem praw i interesów konsumentów. W szczególności instytucje powinny zapewnić, aby pieniężne i/lub niepieniężne formy wynagrodzenia nie zachęcały osób zaangażowanych do faworyzowania własnych interesów lub interesów instytucji ze szkodą dla konsumentów.
- 1.2. Przy opracowywaniu polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń instytucje powinny rozważyć, czy nie wprowadzają one jakichkolwiek zagrożeń szkodzących konsumentom, oraz powinny zapobiec powstawaniu takich zagrożeń.
- 1.3. Komórki ds. zasobów ludzkich, funkcjonujące w strukturze instytucji, powinny brać udział w planowaniu oraz opracowywaniu polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń. Ponadto komórki ds. zarządzania ryzykiem i komórki ds. zgodności, o ile istnieją, powinny wносить skuteczny wkład w opracowywanie polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń.
- 1.4. Do celów oceny wyników pracy osoby zaangażowanej instytucje powinny zdefiniować w ramach polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń odpowiednie kryteria oceny wyników, z uwzględnieniem praw i interesów konsumentów.
- 1.5. Przy opracowywaniu polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń instytucje powinny wziąć pod uwagę zarówno jakościowe, jak i ilościowe kryteria ustalania poziomu wynagrodzenia zmiennego w celu zapewnienia właściwego uwzględnienia praw i interesów konsumentów.

- 1.6. Instytucje nie powinny opracowywać polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń, które:
 - a. jedynie łączą wynagrodzenie z celem ilościowym w odniesieniu do oferowania produktów i usług bankowych; lub
 - b. faworyzują oferowanie lub sprzedaż konkretnego produktu lub konkretnej kategorii produktów względem innych produktów – na przykład produktów, które są bardziej rentowne dla instytucji lub osoby zaangażowanej - ze szkodą dla konsumenta.
- 1.7. W przypadku gdy polityka i praktyki w zakresie wynagrodzeń zezwalają na stosowanie wynagrodzenia zmiennego, instytucje powinny zapewnić odpowiednią proporcję stałych i zmiennych składników wynagrodzenia, z uwzględnieniem praw i interesów konsumentów. Ponadto polityka i praktyki w zakresie wynagrodzeń powinny umożliwiać realizowanie elastycznej polityki w zakresie zmiennego wynagrodzenia, w tym niewypłacanie zmiennego wynagrodzenia w stosownych przypadkach.
- 1.8. Instytucje powinny unikać niepotrzebnie złożonej polityki i praktyk, a także niejasnego łączenia różnych polityk i praktyk.

2. Dokumentacja, notyfikacja i dostępność

- 2.1. Instytucje powinny udokumentować politykę i praktyki w zakresie wynagrodzeń, przechowywać je do celów audytu przez co najmniej pięć lat od daty ostatniego stosowania oraz udostępniać je na wniosek właściwych organów. Dokumentacja powinna obejmować między innymi:
 - a) cele polityki i praktyk instytucji w zakresie wynagrodzeń;
 - b) osoby zaangażowane, które podlegają zakresowi tej polityki i tych praktyk;
 - c) sposób wdrożenia polityki w zakresie wynagrodzeń w praktyce, w tym w szczególności kryteria wypłaty wynagrodzenia zmiennego w przypadku przyznania wynagrodzenia zmiennego.
- 2.2. Przed zezwoleniem osobom zaangażowanym na oferowanie produktów lub usług bankowych konsumentom należy je poinformować w prosty i przejrzysty sposób o polityce i praktykach w zakresie wynagrodzeń, które mają do nich zastosowanie.
- 2.3. Polityka i praktyki w zakresie wynagrodzeń powinny być łatwo dostępne dla wszystkich właściwych osób w instytucji.

3. Zatwierdzenie

- 3.1. Organ zarządzający zatwierdza oraz jest ostatecznie odpowiedzialny za politykę i praktyki instytucji w zakresie wynagrodzeń.

- 3.2. Organ zarządzający, w razie wątpliwości co do zgodności polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń z niniejszymi wytycznymi, powinien zasięgać rady komisji ds. wynagrodzeń, o ile została ona ustanowiona.
- 3.3. Jeżeli została ustanowiona komórka ds. zgodności powinna ona potwierdzić, że polityka i praktyki w zakresie wynagrodzeń są zgodne z niniejszymi wytycznymi.
- 3.4. Zmiany polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń mogą być dokonywane wyłącznie za zgodą organu zarządzającego.

4. Monitorowanie

- 4.1 Instytucje powinny co najmniej raz w roku dokonywać przeglądu swoich polityk i praktyk w zakresie wynagrodzeń w celu zapewnienia zgodności z niniejszymi wytycznymi. W szczególności, w przypadku gdy instytucja stwierdzi, że w wyniku zaprojektowanej polityki i praktyk konsumenci mogą ponieść szkodę (ryzyko rezydualne) w rozumieniu pkt 1.2 niniejszych wytycznych, instytucja powinna przeanalizować, czy takie ryzyko faktycznie może zaistnieć i spowodować szkodę dla konsumentów.
- 4.2 Jeśli przeprowadzona analiza wykaże, że polityka i praktyki instytucji w zakresie wynagrodzeń nie funkcjonują w zamierzony lub zalecany sposób, instytucja powinna zmienić swoją politykę i swoje praktyki w zakresie wynagrodzeń zgodnie z niniejszymi wytycznymi.
- 4.3 Instytucje powinny wprowadzić skuteczne mechanizmy kontrolne w celu weryfikacji, czy ich polityki i praktyki w zakresie wynagrodzeń są zgodne z niniejszymi wytycznymi oraz identyfikacji i postępowania w przypadkach niezgodności.